

HASZNÁLD ÚJRA

CSÖKKENTSD

RECIKLÁLJ

Foglalkoztató füzet

A projekt a
Földművelésügyi Minisztérium
támogatásával valósult meg.

FÖLDMŰVELÉSÜGYI
MINISZTERIUM

szelektalok.hu

Kedves Gyerekek!

A hulladékról először az árokpартokra kidobott szemét jut az eszünkbe. Sajnos sokan vét-
kes gondatlanságból addig sem jutnak el, hogy a szemetet a kukába dobják, a szeméttelpre
vigyék. Bizony ez súlyos probléma, nap mint nap találkozunk vele.

A hulladék azonban messze nem szemét, ami rossz esetben az árokparton, jobb esetben a
hivatalos lerakón végzi. Nagyon sok hasznos anyag van benne, amit többnyire (pl. alumí-
nium) igen költséges és a környezetet súlyosan terhelő eljárásokkal hoznak létre.

Ma Magyarországon minden egyes lakos közel fél tonna hulladékot termel évente.

Ha szeretnénk egy egészségesebb és tisztább környezetet, élhetőbb jövőt, sürgősen ten-
nünk kell azért, hogy ne pazaroljuk továbbra is ilyen ütemben természeti erőforrásainkat.

Az első amit tehetünk: csökkentjük a lehetséges hulladékok mennyiségét. Kétszer is gon-
doljuk meg, hogy szükségünk van e valamire, mielőtt megvennénk. Erre ad jó tanácsokat
a függelékben található lista amit a Tudatos Vásárlók Egyesülete állított össze. Ha valamit
megveszünk az legyen tartós és olyan termék ami valószínűleg sokáig szolgál majd minket.

A második: használjuk újra és újra a termékeket. Nagyszüleink idejében egy-egy tárgy
apáról fiúra szállt, százszor meggondolták, mielőtt kidobták volna őket. Szerencsére szá-
mos olyan termék van (pl. betétdíjas üvegek, vászonszatyrok, stb.) amit sokszor újra hasz-
nálhatunk.

A harmadik: ha már nem tudunk használni valamit, tegyük lehetővé, hogy újra hasznos
termék lehessen belőle (például ezt a kis füzetet is újrahasznosított papírra nyomtatták).

Gyűjtsünk szelektíven! Az erre vonatkozó tudnivalókat az ÖKO Pannon Kft. Útmutatásai
mutatják be a 2. sz. függelékben. Az egyes településeken a házakhoz kihelyezett szelektív
gyűjtőedényben, vagy hulladékszigeten gyűjtik a hasznosítható hulladékot. Sok települé-
sen van már hulladékudvar is, ahol nem csak a hasznosítható hulladék, de a máshová nem
helyezhető veszélyes hulladékok is leadhatók (pl. elemek, fénycsövek, fáradt olaj, festék-
maradvány, stb.)

Csak a már nem hasznosítható és nem veszélyes dolgokat dobjuk ki, természetesen csak
és kizárólag a hulladékgyűjtő edényekbe, vagy nagyobb mennyiség esetén a szeméttelpre.
Az így gyűjtött hulladék egy részét energiát nyerve elégetik, de ennek jelentős a környe-
zetterhelése.

A fentieket foglalja össze a hátsó-belső borítón lévő ábra.

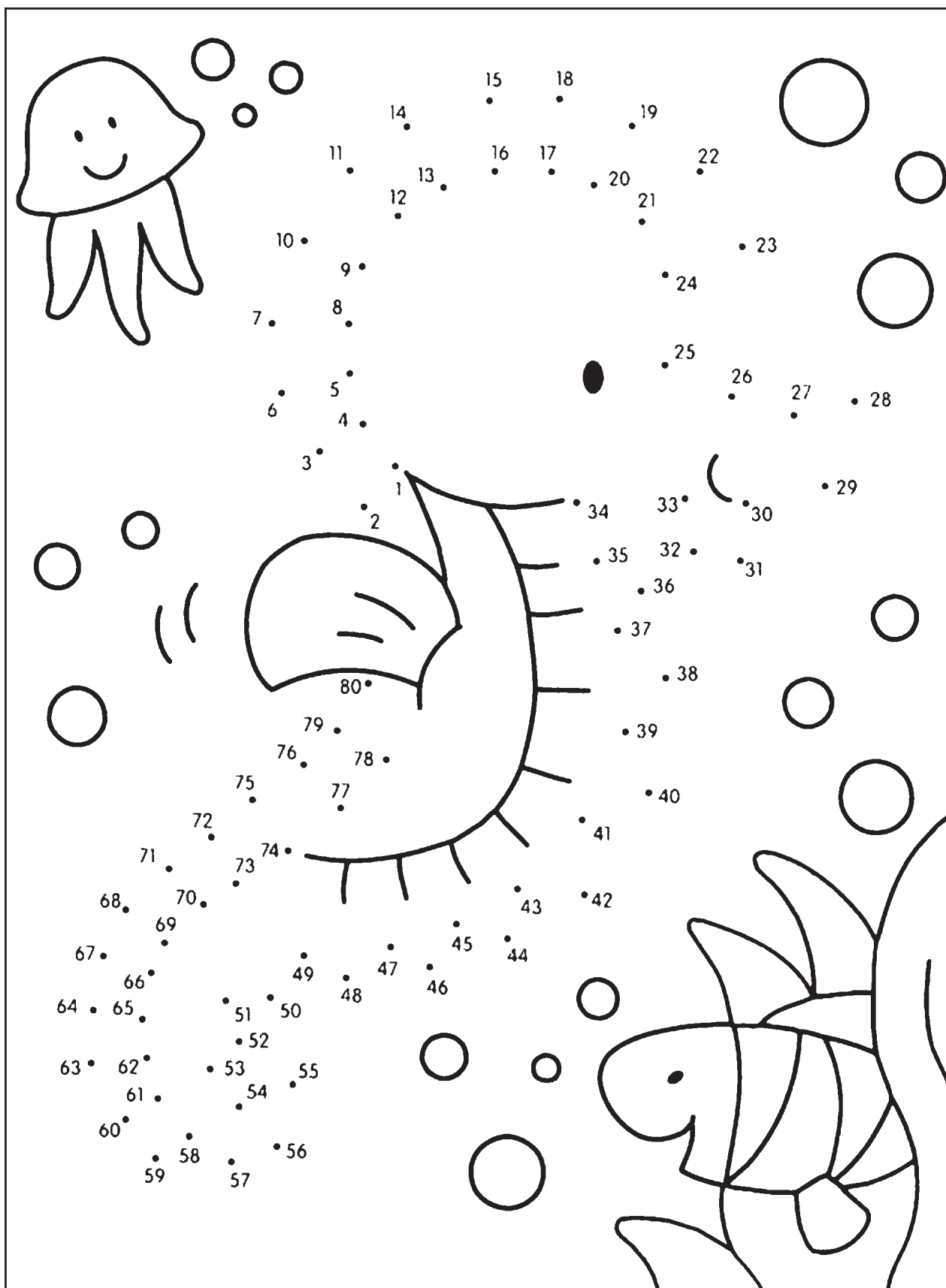
A következő játékos feladatokkal mindnyájan megismerkedhettek a hulladékhasznosítás
alapjaival.

A 3. sz. függelékben található totó használatával mindenki meggyőződhet, mennyit tud
már a hulladékokról.

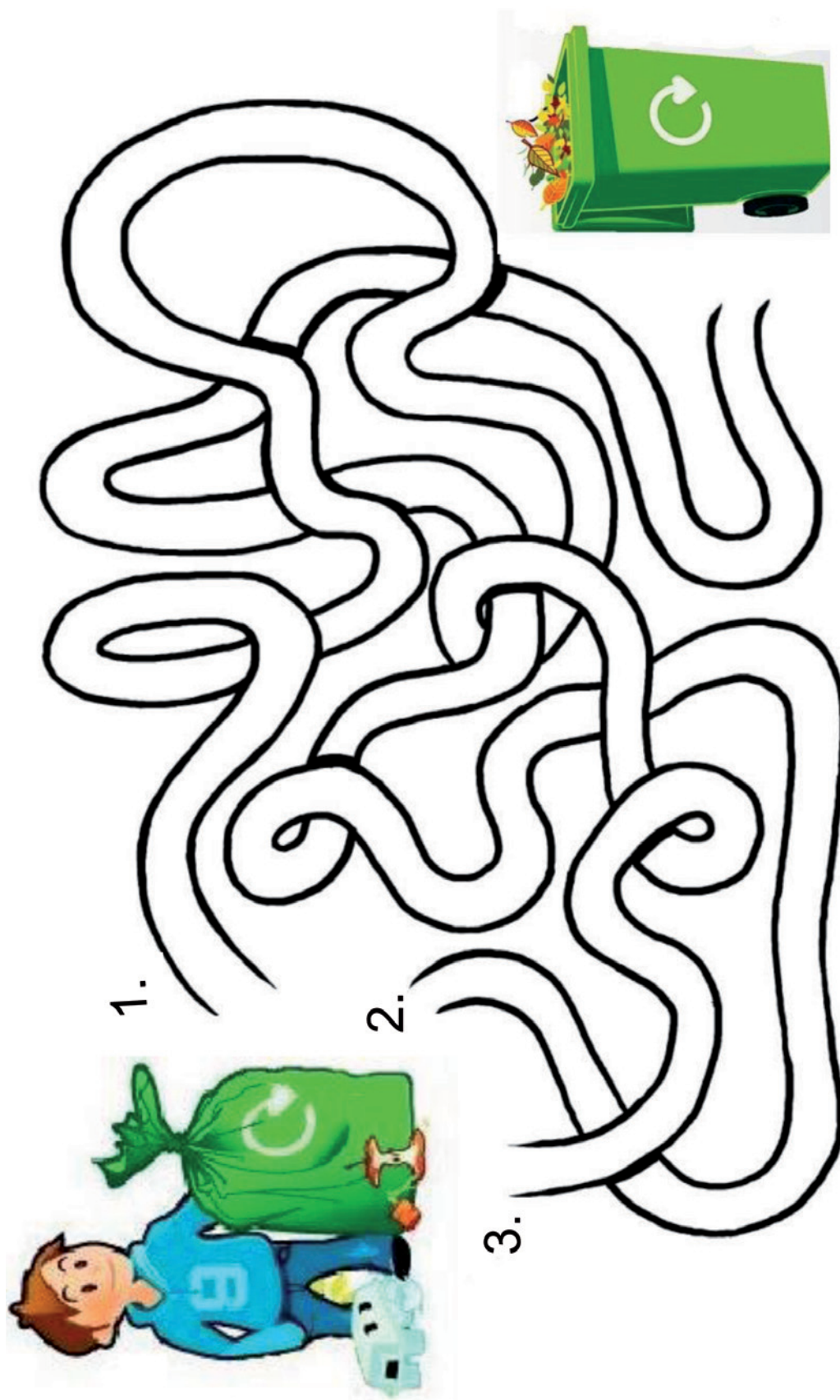
Szerinted mennyi idő alatt bomlik le a természetben?
Kösd össze egymással a megfelelőket!

	2-4 hét
	2 hónap
	5 év
	10-12 év
	25-40 év
	50 év
	80 év
	200-1000 év
	1000000 év

A környezetszennyezés a tengerek élővilágát is veszélyezteti. Kötsd össze a számokat és megtudod milyen állat bújt el a képen! Ha elkészültél, ki is színezheted.

Segíts a fiúnak! Melyik úton induljon el, hogy a gyűjtőedényhez jusson?

Vedd szemügyre a táblázatot! Első ránézésre lehet, hogy egy értelmetlen betűkavalkádót látsz. Figyelmesebben megnézve értelmes szavakat találsz.

A	E	I	P	A	R	I	F	Ü	S	T
Z	M	Ü	A	N	Y	A	G	Á	Z	S
S	Ó	K	A	Y	Ü	T	Á	R	E	A
Í	K	I	P	E	V	H	Z	F	M	L
R	Ü	T	Í	L	E	U	O	E	É	A
S	M	É	R	E	G	L	K	S	T	K
A	K	K	U	M	U	L	Á	T	O	R
V	I	O	K	E	M	A	R	É	L	E
A	C	R	A	K	I	D	A	K	A	K
K	S	O	T	T	F	É	M	E	J	U
H	A	M	U	B	E	K	U	K	A	Z

Írd be a táblázatba a megtalált szavakat!

Megtalált szavak száma:		

1./ Tisztításhoz alkalmazott vegyszer. 2./ Az ablak anyaga. 3./ Amit már nem használunk fel 5./ Erősen maró folyadék. 7./ Ezek a járműközlekedésből keletkező gázok rontják a város levegőjét. 8./ Ezek az élőlények sok oxigént állítanak elő. 9./ A gépjárművek indítására használt elektromosságot tároló berendezés. (Erősen környezetszennyező!) 10./ Ez a gáz okozza a globális felmelegedést. 11./ E nélkül nem működne a számológép, az órák és sok egyéb kutyud. Cseréjére figyelj oda, mert az elhasznált példányok erősen környezetszennyezők! 12./ A kéményekből kiáramló égéstermék.

1. függelék

A tudatos vásárló 12 pontja

1. A pénzeddel szavazol! A vásárlás a Te döntésed. Eldöntheted, mit és kit támogatasz, mit nem. Nem kell támogatnod a környezetszennyezést, vegyszerezést, gyermekmunkát, a buta, káros és felesleges dolgok tömeges gyártását.
2. A szemét a legdrágább! A szemét értelmetlen pénzkidobás Neked és terhelés a környezetnek: mindig gondold végig, mennyit dobsz majd ki abból, amit megveszel.
3. Cetli! Vásárlás előtt írd össze, mire van szükséged. A nagy üzletek profi módszerekkel csábítanak felesleges pénzköltésre. Ne hagyatkozz „polctrükkökre”.
4. Helyben! A nagy bevásárlóközpontok helyett vásárolj piacon, vagy helyi boltban. Kutasd fel a jó helyeket.
5. Mennyi műanyagot viszel haza? Vigyél magaddal táskát, szatyrot, ne fogadj el zacskót mindenhol. Válaszd az egyszerűen csomagolt árukat. Keresd a visszaváltható, illetve újrahasznosított csomagolást.
6. Keresd az eredetit! Ne dőlj be a szép külsőnek és a vicces dumának: kerüld a nem természetes alapanyagból, vegyszerek segítségével, gyárilag előállított ételeket.
7. Olvasd el a címkéket! Az élelmiszerek és kozmetikumok rengeteg káros (és felesleges) anyagot tartalmazhatnak. Ne kezeld magad vegyszerrel, se kívülről, se belülről, ha vegyszer nélkül is kaphatsz.
8. Erőszakmentes szépség! Válassz olyan kozmetikumokat, amelyeket állatkínzás nélkül tesztelnek, illetve nem tartalmaznak állati eredetű anyagokat.
9. Tartós használat! Kerüld az eldobható dolgokat, ezek tömeges előállítása és kidobása energiapazarlással és környezetszennyezéssel jár.
10. Frisset! Friss, hazai idényzöltséget és - gyümölcsöt vegyél az üvegházi, több tízezer kilométert utaztatott, mesterségesen érlelt, agyoncsomagolt és tartósított áruk helyett.
11. Helyi termékeket vegyél! Keresd a lakóhelyed közelében készülő dolgokat. Így a helyi környezetedet támogathatod, valamint kevésbé járulsz hozzá a szállítással járó környezetterheléshez.
12. Nem mindegy! Ha nincs is tökéletes termék, keresheted mindig a jobbat. Legyél tudatos: járj utána, hogy ki állítja elő, mit tartalmaz, mibe csomagolják, hová kerül.

TUDATOS
VÁSÁRLÓK
EGYESÜLETE

tudatosvasarlo.hu

2. függelék

Szelektálás kisokos – mit gyűjthetnek szelektíven?

Hulladékfajta	Szelektíven gyűjthető	Nem gyűjthető szelektíven
MŰANYAG	ásványvizes és üdítő PET palackok lapítva műanyag zacskók, reklámtáskák, műanyag fóliák PE, PP és HDPE jelzésű kozmetikai szerek vagy élelmiszeres flakonok előblített tejfölös és joghurtos poharak	CD-lemez vegyszeres, zsíros flakonok fogkefe műanyag játékok hungarocell
PAPÍR	újságpapír kartondobozok összehajtvá kisebb papírdobozok (fogkrém, szappan, cornflakes doboza) irodai papírhulladékok, telefonkönyv szórólapok és reklámkiadványok	zsíros, szennyezett papírok, műanyag borító indigó, faxpapír használt egészségügyi papírok (zsebkendő, szalvéta) pelenka
FEHÉR ÜVEG	befőttes üvegek ásványvizes üvegpalackok, röviditalok üvegpalackjai	ablaküveg tükör villanykörte hőálló üvegtál szemüveg neoncső orvosságos üvegek
SZÍNES ÜVEG	borosüvegek pezsgősüvegek sörösüvegek	porcelán kerámia orvosságos üvegek
FÉM	alumínium italdobozok alufólia fém konzervdobozok fém zárókupakok	ételmaradékkal szennyezett konzervdobozok

Az italos kartondobozok (tejes és gyümölcsleves tégladobozok) gyűjtése városonként eltér: a legtöbb helyen a papírhulladékokkal együtt gyűjthetjük, de előfordul, hogy a műanyag- vagy fémhulladékok közé kell dobni.

A fenti felsorolástól az egyes közszolgáltatók gyűjtési szabályai eltérhetnek! A gyűjtőedényekben elhelyezhető hulladékokról az edényeken lévő képek, piktogramok, felsorolások, valamint a gyűjtésért felelős cégek adnak bővebb tájékoztatást.

Mire kell ügyelni a szelektív hulladékgyűjtés során?

- A gyűjtőszigetek mellé nem szabad vegyes hulladékot, lomot elhelyezni, mert az illegális hulladéklerakásnak minősül.
- A PET palackokat és egyéb lapítható flakonokat, dobozokat mindig laposra taposva helyez-
zük el a konténerben vagy a zsákban, hogy kevesebb helyet foglaljanak. Így a szállító autónak
nem kell pazarló módon levegőt szállítania.
- A zsíros, ételmaradékkal szennyezett hulladék sajnos nem újrahasznosítható, ezért kérjük,
hogy azokat a kommunális (hagyományos kuka) edénybe tegyék!

Miért fontos a szelektív hulladékgyűjtés?

- A csomagolási hulladék érték: megfelelő válogatás után másodnyersanyagként felhasználha-
tó különböző termékek gyártásához, sokáig a körforgásban tartható.
- A másodlagos anyagok felhasználásával kíméljük az elsődleges nyersanyagokat (pl. papír-
gyártásnál a fát).
- A hulladék újrahasznosítása jelentős energiatakarékossággal is jár, mivel ezek a folyamatok
kevesebb technológiai lépést igényelnek.
- Csökken a hulladéklerakókra kerülő hulladék mennyisége, ezáltal megnő azok élettartama,
és szükségtelen újabb lerakók költséges kiépítése.

ÖKOPANNON

3. függelék

Szelektálók Totó

1. Keletkezik-e a természetben hulladék?

- a) igen, az állatok sokat szemetelnek
- b) igen, rengeteg (például a lehullott falevél)
- c) nem, minden anyag része a természet körforgásának

2. Mit gondolsz, hulladék-megelőzési szempontból melyik csomagolás a legmegfelelőbb egy szendvics számára?

- a) alufólia
- b) műanyag zsugorfólia
- c) uzsonnás doboz
- d) papírszalvéta

3. Melyik a szelektív hulladékgyűjtés helyes megfogalmazása?

- a) azt a hulladékot gyűjtöm, amit nem tudok máshová kidobni, eltüntetni
- b) anyagfajták szerint külön gyűjtjük a hulladékokat
- c) amikor leviszem a szemetet és a kukába kidobom

4. A házhoz menő szelektívgyűjtéshez kiosztott „sárga fedelű” kukába mit nem szabad elhelyezni, az anyagukban újrahasznosítható hulladékok közül?

- a) színes papír
- b) üveg
- c) PET palack (műanyag palack)

5. Válaszd ki a környezetvédelmi szempontból legjobb csomagolást!

- a) visszaváltható üveg
- b) alumínium doboz
- c) eldobható műanyag palack

6. Melyik hulladék számít veszélyesnek (amelyet külön erre a célra kialakított gyűjtőbe kell dobni)?

- a) alumínium doboz
- b) elem, akkumulátor
- c) fűnyíróval levágott fű

7. Válaszd ki a legjobb megoldást!

- a) műanyag palackos ásványvizet vásárolok
- b) kólát iszom fémdobozból
- c) szikvizet vásárolok újratölthető palackban

8. Mit nevezünk komposztálásnak?

- a) a szerves hulladékok visszajuttatása a természetbe, amely során humusz keletkezik
- b) a veszélyes hulladékok újra felhasználása
- c) a vizek öntisztulási folyamata

9. Környezetbarát csomagolóanyag-e a fémdoboz?

- a) igen, mert praktikus és könnyű
- b) igen, mert újrahasznosítható
- c) nem, mert egyszer használatos csomagolóanyag, gyártása energiaigényes, és előállítása során sok veszélyes hulladék keletkezik

10. Mi történik Debrecenben a szelektív hulladékgyűjtő edényekbe rakott anyagokkal, azok elszállítását követően?

- a) A hulladékkezelő telep válogatócsarnokába kerül, ahol anyagonként kézzel és géppel válogatják, majd bálázzák és újrahasznosító üzemekbe kerül.
- b) Egy nagy erőműben elégetik és az így nyert hőből villamos energiát állítanak elő, amely ezt követően távvezetéseken jut el a háztartásokig.
- c) Összeöntik, majd kiviszik a hulladéklerakóra, ahová kiborítják.

11. Mit tehetünk az elhasznált sütőolajjal, ha már nincs rá szükségünk (és környezetbarát módon kívánjuk annak sorsát megoldani)?

- a) Összegyűjtjük és a legközelebbi MOL töltőállomáson, erre a célra rendszeresített edénybe öntjük.
- b) Kiskertben növények öntözésére használom, hogy jobban fejlődjenek.
- c) Kiöntöm a WC-ben és sok vízzel leöblítem.

12. Hogyan vihetjük haza környezettudatosan a boltban vásárolt árukat?

- a) minden alkalommal egy másik boltban korábban kapott műanyag szatyorban
- b) a vásárlás alkalmával kért/vásárolt új műanyag szatyorban
- c) a magammal vitt bevásárlókosárban, szatyorban

13. A hulladékhierarchiában melyik tevékenység a legkívánatosabb környezeti szempontból?

- a) égetés
- b) lerakás
- c) újrahasználat
- d) újrahasznosítás
- e) megelőzés

13 +1) Átlagosan hányszor lehet újratölteni az üvegből készült betétdíjas palackokat (mielőtt elhasználódik az anyag)?

- a) 5 alkalommal
- b) 20 alkalommal
- c) 40 alkalommal
- d) 70 alkalommal

MEGOLDÁSOK: A LEBOMLÁSI FELADAT HELYES MEGOLDÁSA

Papír törülőkendő	2-4 hét
Újságpapír	2 hónap
Tejesdoboz	5 év
Cigaretta csikk	10-12 év
Bőr cipő	25-40 év
Konzervdoboz	50 év
Gumicsizma	80 év
Műanyag szatyor	200-1000 év
Üveg	1000000 év

AZ ELREJTETT SZAVAK FELADAT HELYES MEGOLDÁSA ABC SORRENDEN

AKKUMULÁTOR	FÉM	FESTÉKEK
FÜST	GÁZ	GÁZOK
GUMI	HAMU	HULLADÉK
IPARI	KOROM	KUKA
MÉREG	MŰANYAG	OLAJ
SALAK	SAVAK	SÓK
SZEMÉT	ÜVEG	ZSÍR

A KERESZTREJTVÉNY FELADAT HELYES MEGOLDÁSA

VÉDD-A-FÖLDET!

A LÓUGRÁS FELADAT HELYES MEGOLDÁSA

VAN-ÉLET-AZ-EMBER-UTÁN-IS

AZ ÖSSZEKEVEREDETT BETŰK FELADAT HELYES MEGOLDÁSA

SZÍNES-ÜVEG
FEHÉR-ÜVEG
FÉM
PAPÍR
MŰANYAG
ELEKTRONIKAI

A TOTÓ MEGOLDÁSA

1c, 2c, 3b, 4b, 5a, 6b, 7c, 8a, 9c, 10a, 11a, 12c, 13e, 13+1d

A HULLADÉKKEZELÉS FONTOSSÁGI SORRENDJE

Az Európai Unió által is elfogadott
5 lépcsős hulladékhierarchia

1. MEGELŐZÉS

2. ÚJRAHASZNÁLAT

3. HASZNOSÍTÁS

4. ENERGETIKAI HASZNOSÍTÁS

5. DEPONÁLÁS (LERAKÁS)

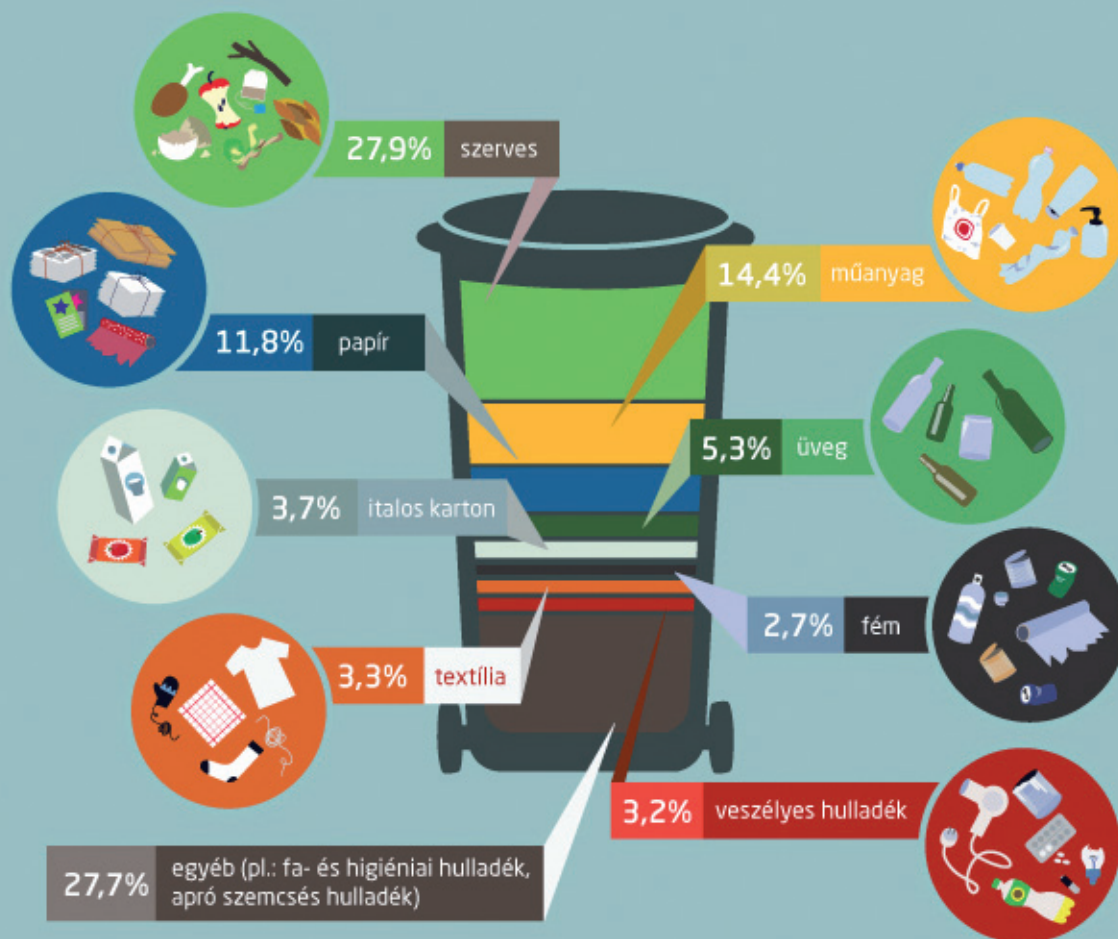
© Készítette az ÖKO-Pack Nonprofit Kft.
www.okopack.hu www.hulladek.eu
Grafika: Schiffer Kata

Szerkesztette és összeállította: Gyarmathy István, Molnár Antal és Váradi Zoltán
Köszönjük az Öko-Pack Kft., az Öko-Pannon Kft. és a Tudatos Vásárlók Egyesülete anyagait!

MUTASD A SZEMETED, MEGMONDOM KI VAGY!

Két Gellért-hegynyi szemetet termelünk évente, pedig ennek nagy része értékes nyersanyag!
Komposztáljunk, szelektáljunk, vásároljunk tudatosan, s ezt a környezetünk is meghálálja!

Háztartási hulladéink összetétele, 2014-es budapesti adatok.

www.okopack.hu www.hulladek.eu

<http://ronaorzo.csillagpark.hu/>
2018